

Bredband Gotland

Bredband Till Alla

www.bredbandgotland.se

Bakgrund

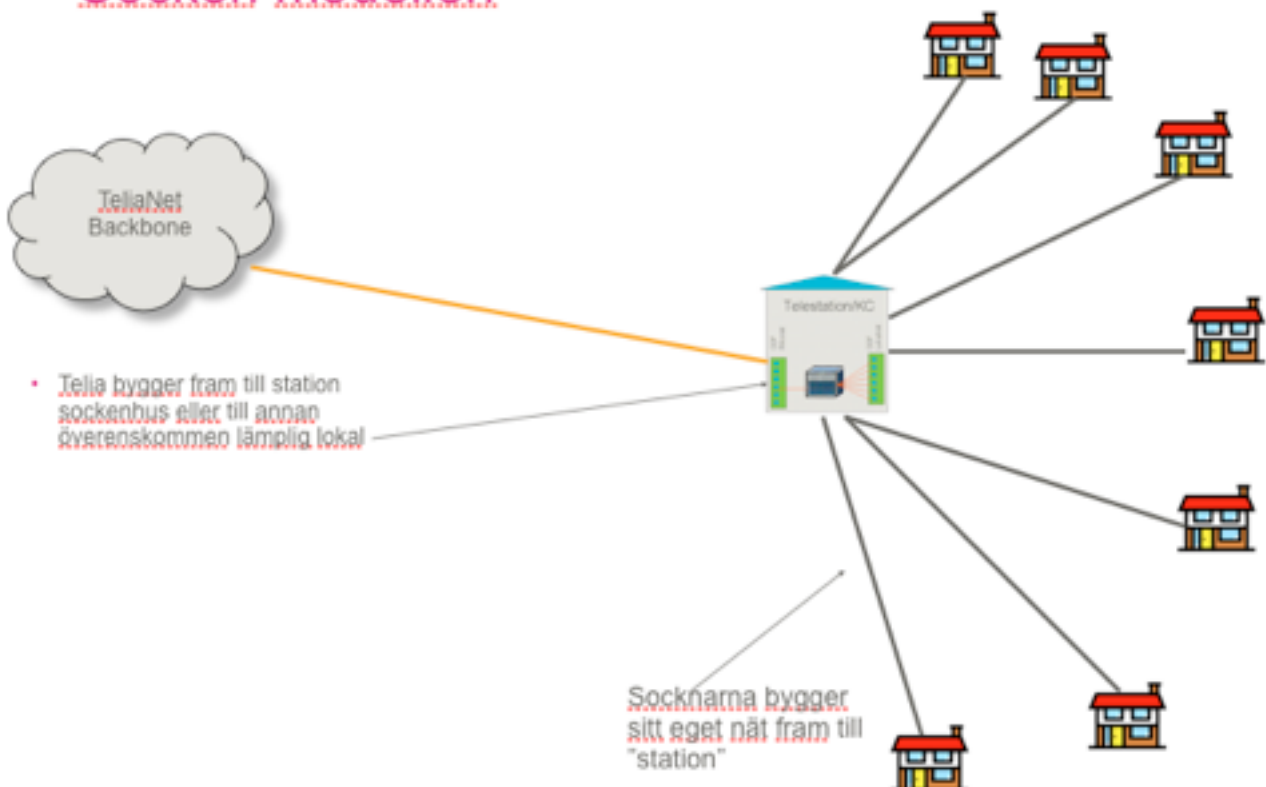
Region Gotland hade tidigare ett avtal med det lokala energibolaget, GEAB, där man gemensamt fick tillstånd en 98% bredbandstäckning av ön med hjälp av FWA radio samt genomförde en DSL utbyggnad till drygt 75% av befolkningen vilket fick dåvarande Telia att svara med en motsvarande satsning - av konkurrensskäl.

Under 2009 avvecklade GEAB större delen av sitt kundinnehav och 2011 stänger man hela sitt nät eftersom affären aldrig nått egen bärkraft och så väl GEAB som de operatörer de samarbetat anser att den Gotländska marknaden är för liten.

1 Bredbandsstrategin

Region Gotland antog våren 2010 en bredbandsstrategi med målet att alla på Gotland, inklusive sommargotlänningarna, skall ha tillgång till fiber hem 2015 (totalt omfattas 23 500 fastigheter, omfattar ej Visby). Satsningen skall ske genom att Regionen genom kompetensinsatser och offentligt stöd skall hjälpa till att bilda och stödja socknarnas fiberföreningars utbyggnad.

Socken modellen

Offentliga Gotland är beredda att satsa

En utbyggnad av fiber till alla ses som en central del i förverkligandet av Vision 2020 och Regionen har beslutat att gå in med upp till 45 miljoner av näringslivsmedel (motsvarande 2000:- offentlig finansiering per bebodd fastighet i socken) under perioden 2011-2015.

Länsstyrelsen på Gotland har gjort en översy av möjligheten att omfördela medel till förmån för bredbandssatsningar och har ansökt att 17 miljoner skall flyttas.

Leader Gotland har beslutat om ett uppstart stöd till fiberföreningar om 15000 kr (täcker t ex inköp av kartor och kontaktkostnader med fastlandsboende fastighetsägare).

2 Avsiktsförklaring

Under Almedalsveckan 2010 undertecknades, i närvaro av kommunikationsministern, en avsiktsförklaring mellan TeliaSonera (Stefan Trampus) och Region Gotland (Eva Nypelius) där TeliaSonera erbjuder att gå in som kommunikationsoperatör (KO) / nationel KO med socknarnas fiberföreningar.

TeliaSonera erbjuder socknarna att teckna avtal:

Alt 1 Ett öppet nät dag ett, där TeliaSonera står för aktiv utrustning och socknarna slipper betala anslutningsavgift

Alt 2 Ett paket med 100Mb surf, IP telefoni och TV paket lagom (18 kanaler) till ett fast pris om 299:-/mån i fem år

Alt 3 Samma paket som alt 2 men med en bindningstid på 10 år där telia ger kontant 6000:-/abonnemang i rabatt up-front

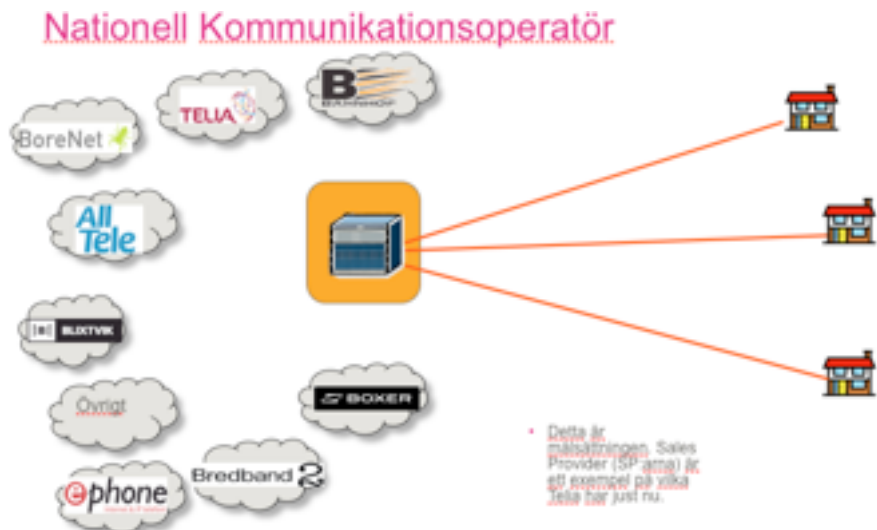
I samtliga fall ingår all aktiv utrustning i station eller nod samt en mediakonverter i hemmet .

Utrustningen är från start anpassad till 1 Gbps/kund. Ingen anslutningsavgift tillkommer.

Eftersom Gotland med sin begränsade marknad att attrahera operatörer inkluderar

avsiktsförklaringen att

TeliaSonera går in som nationell KO när avtalet löper ut (dag 1 i alt 1) vilket innebär att man förbinder sig att ta med samtliga operatörer man har i sitt Nationella KO-nät till Gotland.

3 Sockensatsningen under 1 år

I och med avsiktsförklaringens undertecknande drogs omedelbart en satsning på gång där tre pilotprojekt (Vall-Hogrän-Mästerby, Hejnum-Bäl ett litet projekt med mycket berggrund och Gnisvärd en satsning i där samverkan mellan sockenfiber och kommunal VA satsning studeras) har fått visa övriga vägen.

Målet var att genomföra dessa projekt under 1-1,5 år (beroende på vintern som begränsar möjligheterna till grävning) samt att aktivera ytterligare 5-10 sockenprojekt som skulle kunna starta upp under 2012.

Ytterligare ett pilotprojekt har tillkommit (Linde-Lojsta-Gerum) eftersom detta har visat prov på gott ekonomiskt tänkande, bra planering, juridiskt stöd vid avtalskrivning och hög teknisk kompetens.

Paraplyprojekt som stöd

För att stödja pilotprojekten startade Region Gotland och Länsstyrelsen i samverkan med Hushållningssällskapet ett paraplyprojekt som stöttat och följer upp pilotprojekten.

Informationsspridning och kontakt

På www.bredbandgotland.se samlas och delas all vunnen kunskap.

Region Gotland har också löpande ett nära och gott samarbete med Länsstyrelsen på Gotland, TeliaSonera, Skanova och kontakter med Post och Telestyrelsen (PTS).

För att undvika informationsmissar har TeliaSoneras ledning (Stefan Trampus) initierat att Telia kontaktar Region Gotland innan man fr o m juni 2011 går ut med information i media.

Resultatet har varit över förväntan.

Efter en någon trevande start under hösten drog intresset igång ute i socknarna under vintern och våren 2010-2011.

Mängder av stormöten, arbetsgruppsmöten och uppstartsinitiativ ute i socknarna har fått personligt stöd i sitt arbete.

Region Gotland har även, i samråd med Skanova, tagit fram kartor med förslag på geografiska avgränsningar (för att vi inte skall få vita fläckar) och markerat lämpliga anslutningspunkter.

I mitten av juni 2011 var det endast 15 socknar som inte hunnit komma igång på något sätt.

2011-06-29 Anne Ståhl Mousa

Bredbandsrörelse som påverkar

I Visby, som ligger utanför bredbandsstrategin och projektet, har TeliaSonera fortsatt sina satsningar i flerbostadshus samt dragit igång sin nya villa-satsning.

Det stora intresset avspeglar sig också i att ByNet skaffat en lokal partner, BRS Networks, som tillsammans med EITel för närvarande är aktiva på marknaden som projektörer för sockennät. Förhoppningen är att ytterligare en till två företag utökar sin verksamhet / etablerar sig på ön.

Intresset att skaffa sig GPS, utrusning att förlägga slang och genomföra borring och spättning har ökat bland lokala gräventreprenörer.

I juni anslöt sig även Företagarna genom att bl a via sitt medlemsblad gå ut och uppmana sina medlemmar att ta ett aktivt stöd i de lokala sockensatsningarna. Företagarna bidrar också genom att lokalt väcka frågan kring vikten av ett nät av god kvalitet och med tydliga drift och underhålls planer och avtal.

Det finns även tendenser, om än så länge svaga, till att andra operatörer skulle vara intresserade av att etablera samarbete med socknarna. Region Gotland, liksom TeliaSonera ser positivt på detta. Utvecklingen har även resulterat i en positiv dialog mellan TeliaSonera och Region Gotland om möjligheten att socknar som tecknar 10 åriga avtal med TeliaSonera kommer att erbjudas möjlighet att övergå till att ha TeliaSonera som nationell KO innan avtalstiden löpt ut (i så fall med därmed förändrad kostnadsbild).

Under Almedalsveckan 2011 kommer Gotland även att få motta priset som **Årets Fiberkommun** som tilldelades Region Gotland den 9 februari på Skanovas seminariedag *Fiber till fler*

Prismotivering:

Trots sitt geografiskt tuffa läge ute i havet har Gotlands kommun tack vare mycket kreativitet och nytänkande lyckats få igång en fiberutbyggnad på hela Gotland, inte bara i Visby. Rent praktiskt har man överbyggt hindren genom att starta byalag och villaföreningar som själva gräver ner fibern fram till en anslutningspunkt där fiberleverantören tar över. Man har även tillsammans med LRF och Hushållningssällskapet bildat en paraplyorganisation som ska stötta och hjälpa byalagen och villaföreningarna att bilda fiberföreningar. Gotlands kommun har bevisat att det går att få ut fiber på landsbygden genom att låta privata initiativ samverka med marknaden .

GEAB släcker - kopparn avvecklas

Två bidragande orsaker till intresset har varit att GEAB avslutar sin bredbandsaffär och släcker ner FWA nätet i september 2011. GEABS FWA nät har försörjt de 8 telestationer dit Skanova inte har haft fiber med bredbandsuppkoppling (8 Mbps).

TeliaSonera har också aviserat att kopparnätet på Gotland skall avvecklas med start 2012.

Berörda stationsområden/stolplåtar i Gotlands kommun
slutningsdatum, Namn = stationsnamn,
CO2: Täckningskontroll inte genomförd – slutdatum är preliminärt.

• Aflingsbo	2012-13
• Anås	2012-13
• Bander	2014
• Fleringe	2012-13
• Följel/Sandhamn	2012-13
• Gotlands Åla	2014
• Ganthem	2012-13
• Gothem	2014
• Gothem/Åminne	2014
• Gotlands Hamra ADSL	Ej berörd
• Gotlands Hamra understation –	KCS8 borttagen
• Gröflingsbo	2014
• Gotlands Linde	2014
• Gotlands Hall	2012-13
• Gotlands Näs/Näsudden	2011
• Gotska Bandön	2014
• Hejde	2012-13
• Hejnum	2012-13
• Hörns	2012-13
• Lummelunda	2014
• Märtebo	2014
• Norrtanda	2012-13
• Othemans	2014
• Silleby/Kvismåkersb.	2012-13
• Sundre	2012-13
• Vällstena	2012-13
• Väta	2014

Region Gotland har haft en bra dialog med TeliaSonera kring kopparnätets avveckling och bägge parter är överens om att:

☹ Telia har tydligt gått ut med att ingen kommer att bli av med sin telefonförbindelse.

☹ Telia skall samordna sin avveckling genom att bli stödja pågående fibersatsningar i berörda socknar.

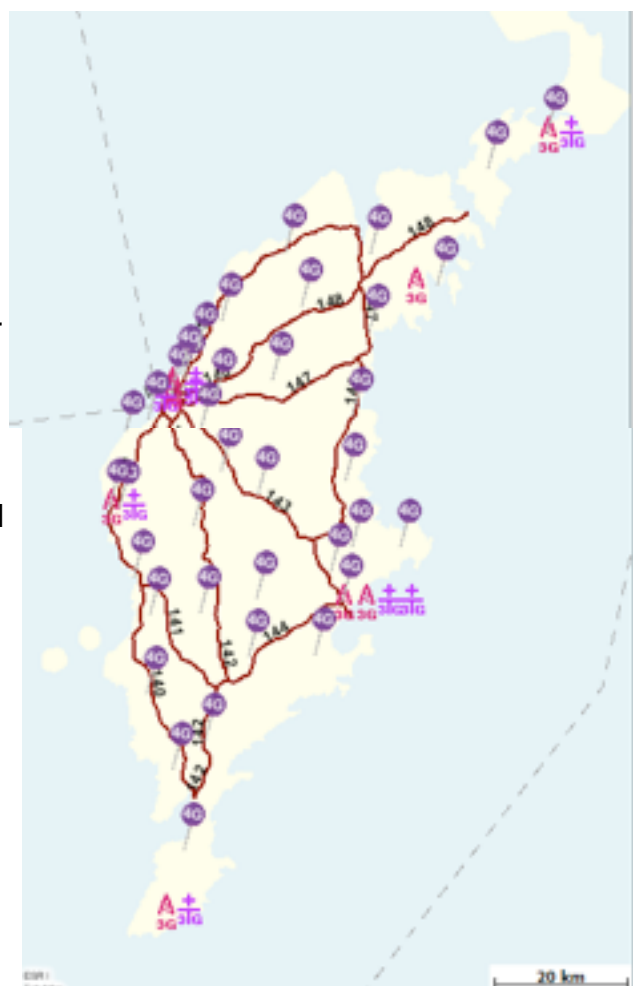
☹ Bägge parter ser att målet skall vara en 100% fiberutbyggnad och en total avveckling av kopparnätet på Gotland. Mobila nät och uppgradering av telestationer

Två motverkande faktorer har varit TeliaSoneras satsning på mobila nät inkluderande utbyggnaden av 4G (färdigställd i juni 2011) och uppgraderingen av 3G nätet.

När sockensatsningar kring fiber hem drar igång är tilltron till att mobila lösningar är hela lösningen för framtiden en av de vanligast användningarna - oftast framförda av personer i 30-40 års åldern. Ett skäl kan vara att man i dessa åldrar fokuserar på internetanvändning och telefonerande och underskattar fibern som bärare av framtida kommunikation inom TV, multimedia och samhällstjänster som vård och utbildning.

Hitintills har samtliga socknar landat i att mobila nät är ett komplement till en fast fiberförbindelse - inte minst sedan man insett att mobila lösningar med hög kapacitet kräver tät mastinplacering (ca 500 meters avstånd) där samtliga master kräver en framdragen fiber.

TeliaSoneras aviserade uppgradering till VDSL2 (Max 60 Mbps) som rör 1800

abonnenter på fem orter, Lärbro, Klintehamn, Slite, Fårösund och Stenkyrka. Uppgifterna om uppgraderingen väckte starka känslor, inte minst i Stenkyrka där fiberförening redan var bildad. I en tidningsartikel fick Telia förtydliga att satsningen är en akut insats för säkra tjänster på dessa orter, främst för större företag, i väntan på att fiber byggs ut.

4 Samlade erfarenheter

Sockensatsning är rätt nivå

Det ännu levande sockenbegreppet lämpar sig utmärkt som avgränsning av fibersatsningar. Ännu finns många livaktiga föreningar och engagerade privatpersoner som är beredda att dra med sina grannar i ett bredbandsprojekt, liksom farfars far drog projekt kring elektrifiering av landsbygden.

Avgränsningarna av projekten är beroende av tradition kring samarbete, var det finns fiberanslutning att tillgå, styrning från att bara "plocka russinen" och lämna vita fläckar samt erfarenheten att satsningen inte bör överstiga 250-350 hushåll. För Gotlands del innebär detta att ett antal socknar samarbetar inom ramen för ett projekt.

Flera av de aktiva i styrelsen är beredda att sätta nästan en heltid var på projektet även om de dessutom lyckas engagera övriga som dagsverkare (3 dagar per hushåll) och områdesansvariga. Det har visat sig väsentligt att få med större markägare från alla socknar för att dessa skall kunna övertyga andra markägare att gratis upplåta mark för fiberdragningen

Kompetens inom de flesta områden (upphandling, entreprenad, tele, data, projektledning, redovisning mm) har hitintills alla socknar hittat. Vad som särskilt saknats är juridisk kompetens.

Ålder och kön

Attitydförändringarna till föreningsburna aktiviteter slår tydligt igenom. Med få undantag är de mest aktiva 55+ och män och aktiva i LRF, m fl föreningar.

Fördelen med den höga åldern är att många har lång yrkeserfarenhet av projekt, entreprenad etc och även tid att sätta på projektet.

Det är också viktigt att understryka att projektens tekniska komplexitet inte överdrivs, för att locka till sig fler aktiva, eftersom dessa tjänster upphandlas.

Tid och kostnadsramar

Även om motivationen och entusiasterna finns (och de är kanske den allra viktigaste komponenten) så tar fiberprojekt från idé till färdigt nät 1-1,5 år att genomföra.

"Avundsjuka" och "tävlingsvilja socknar emellan" är en stöttande faktor. Det märks inte minst på att kommer ett par socknar igång så ökar sannolikheten att grannsocknarna också påbörjar ett arbete.

Kostnaden ligger hitintills kring 25 000-30 000 kronor för anläggning av nätet. Alla i socknarna har valt att uppdra åt sin förening att teckna ett 10 årigt avtal med TeliaSonera för att erhålla den förskottrade kontanta rabatten på 6000 kronor. Samtliga har även avsikt att söka det offentliga bidraget om 2000 kronor per bebodd fastighet. En del socknar har sökt Leaders startbidrag på 15 000 kronor medan andra ser det som att *"klaras man inte av att dra igång projektet utan bidrag så kan det vara svårt att genomföra ett projekt som omsätter kanske 3-8 miljoner"*.

Kostnadsbesparande faktorer

Den höga anslutningsgraden är den enskilt viktigaste faktorn. Budskapet är att sikta på 80-85% anslutning vilket inte bara lyckats utan på sina håll även överträffas. *"Åsynen av en grävmaskin är den mest pådrivande faktorn"*.

Socknarna har varit olika framgångsrika i sina förhandlingar med nätentreprenörerna (EITel och ByNet/ BRS Networks), med TeliaSonera samt med gräventreprenörerna.

Socknar som, genom sina områdesansvariga, är duktiga på att organisera dagsverken för att röja och underlätta gräventreprenaden sparar tid, pengar och frustration.

Markägarnas kunskap om hur förläggning kan ske ger besparingar; färre vägundergångar, undvika fornlämningar och naturskyddsområden i möjligaste mån (här har etablerats ett bra samarbete med ansvariga myndigheter).

Kostnadsdrivande faktorer

Socknarnas geografiska spridning påverka kostnaderna i de fall man har ett flertal "långa linjer" (med en eller få abonnenter). Hitintills har det gett en fördyring på 1000-2000 kronor per hushåll.

I socknar med mycket berggrund stiger kostnaderna med ca 1000-2000 kronor per hushåll.

I de fall där Skanova inte har haft fiber utbyggt till telestationen har Region Gotland - TeliaSonera - Skanova bidragit med kostnaderna för denna fibrering (berör totalt 8 stationer).

Samförläggning

I några fall har socknar samförlagt delar av sin kanalisation med GEABs elnätsdragning eller kommunens VA satsning.

Avseende GEAB är ännu kostnadsbilden relativt hög eftersom man arbetar med traditionell 60-40% kostnadsfördelning. Samförläggning med GEAB har därför varit lönsam då marken är svårforcerad eller då det finns mycket fornlämningar.

Samförläggningen med kommunens VA har utvecklats under åren vad gäller form och prissättning vilket gör denna form av samverkan intressant.

I bägge fallen är ambitionen att alla parter skall få del av varandras planer för att möjliggöra samverkan.

Drift - underhållsplaner

Socknarna har valt att utöver de 299:- per månad per abonnent som täcker TeliaSoneras abonnemang även ta ut 50 kronor för drift och underhåll. Många avser att bygga upp en "reservfond" för reparationer av eventuella avbrott andra överväger att teckna underhållsavtal. Hur frågan hanteras är helt avhängigt av styrelsens erfarenheter och mål med det lokala nätet.

För att säkerställa kvalitet och driftsäkerhet i ett framtida nät arbetar Region Gotland med att motivera socknar med färdiga fibernät att bilda en gemensam organisation där man kan samordna drift och underhåll men även marknadsföring, uthyrning av svartfiber i sitt nät.

Ett första steg är bildandet av en paraply förening, i juni 2011, för de sockenföreningar som har kommit igång.

Kartering, kopplingschema och uppdateringar

Erfarenheterna från de allra tidigaste sockenprojekten, där man ännu inte mätt in sitt nät, ledde till att senare sockensatsningar inkluderat upphandlingskravet på gräventreprenaden på att de har GPS inmätning av lagd fiber.

Beroende på vem man valt som samarbetspartner för nätstruktur, blåsning, svetsning och inkoppling av fiber och nät dokumenteras nätet på olika sätt.

I dialog med PTS och i samråd med andra regioner och Länsstyrelser, inom Mål 2 Småland och öarna, har konstaterats att detta är ett samordningsansvar som det offentliga bör ta.

Region Gotland har avsikt att, på uppdrag av socknarna, skapa ett "fiber-lager" på sin regionala karta och komplettera detta med kopplingschema samt hålla detta uppdaterat. En samordning av nomenklaturen med den på den lokala marknaden gängse kommer också att göras. Region Gotland kommer även kunna mäta in ej inmätta näst samt avser att samordna utsättning av fiber med sin utsättning av annan kommunal infrastruktur. (Region Gotland har intern lokal kompetens i form av f.d. Televerks personal som i sin tidigare position handhaft just dessa uppgifter).

5 Breda samhällsinsatser

Det är främst tre områden där Region Gotland ser att samhällsinsatserna behöver förstärkas för att säkerställa kvalitet och drift av socknarnas fibernät:

1 Kartering och dokumentation

Samhället behöver ta ett ansvar för att lokalt anlagda sockennät mäts in, dokumenteras, kopplingschema upprättas och hålls uppdaterade. En samordning på region nivå möjliggör även för PTS att kunna upprätthålla en total bild landets nätstruktur (vilket inte är fallet på t ex Gotland). För att kunna ta ett helhetsansvar för dokumentation och kontinuerlig uppdatering av nätet behöver Regioner och Länsstyrelser få hjälp med finansiering av denna tjänst.

2 Kvalitet, drift och underhåll

Drift, underhåll och kvalitet är begrepp som är lätta att komma överens om i projektens början men när kostnader skall pressas är det lätta att man prutar på kvalitet, i form av något billigare kanalisation, eller förbiser vikten av serviceavtal.

Det nät som anläggs av Gotlands sockenföreningar kommer inte bara ersätta kopparnätet 2015 det kommer att vara bärare av telefon-, TV- och bredbandstjänster. Företag kommer att vara beroende av nätets drift och stabilitet. Samhället kommer att nyttja nätet för hemvård-, vård och utbildning. Gamla och nya kategorier av aktörer kommer att vilja köpa svartfiber för sin verksamhet.

- De regler som PTS uppdragit åt Svenska Stadsnätsföreningen SSNf att ta fram kring kvalitet måste göras mer entydiga. Idag är socknarna helt i händerna på leverantörer som hänvisar till olika ospecificerade EU standarder.

- De regler som PTS uppdragit åt Svenska Stadsnätsföreningen SSNf bör också nyanseras då de idag i huvudsak behandlar stadsnät i tätorter utan att ta hänsyn till att glesbygdens nät bör vara föremål för annan utformning.

- Kraven på drift- och underhållsplaner bör också förtydligas.

3 Underlätta samförläggning

Förläggning av kanalisation i samband med VA utbyggnad bör förenklas, uppmuntras och stödjas för att påskynda fiberutbyggnaden i områden som ännu inte byggts ut.

